

Armádní generál Josef Šnejdárek
Mgr. Pavel J. Kuthan

Jsem rváč a voják a miluji boj.

Čtyři roky kadetky. Dobré.

Šestnáct let Afriky. Krásné.

Čtyři roky světová. Samozřejmě.

Nejkrásnější: bránit v čele armády svou vlast.

Se zbraní v ruce přivtělit republice, nač měla právo.

Jsem rváč a voják. Kdybych se znovu narodil: zase Legie...

Narodil se 2. 4. 1875 jako jediný syn svých rodičů, kteří vlastnili mlýn blízko obce Napajedla. V červnu 1876 mu však zemřela matka, což zlomilo zcela jeho otce. Ten poté prodal mlýn a všechnen majetek a odejel do zapomenout světa (především na Balkán). Josefa svěřil do výchovy finančně zajištěných prarodičů. Se svým otcem se malý Josef vídal jen příležitostně, až nakonec zůstalo pouze u písemného styku.

Po absolvování čtyř tříd obecné školy v Jičíně a v Železnici nastoupil ke studiu na německém reálném gymnasiu v Trutnově. To mu umožnilo zároveň mimo češtiny zvládnout i němčinu. Začala se v něm ale ozývat jeho neklidná povaha, zřejmě po jeho otci. V roce 1889, ještě jako student, utekl z domova do světa a vypravil se do Cařihradu, protože ve svých 13 letech se chtěl stát pašou. Když však utratil postupně všechny peníze, kdy chvíli pobýval i v jedné chorvatské rodině, která se ho ujala, když dorazil do Terstu, poslal domů telegram, že je zdravý a jaký má cíl cesty. Přijel pro něho jeho strýc, který ho odvezl domů. Pro svou nepřítomnost byl vyloučen z gymnasia. Přestoupil tedy na měšťanskou školu v Lomnici nad Popelkou, jíž úspěšně dokončil. Následně ke spokojenosti prarodičů vstoupil v červnu 1891 do Kadetní školy pěchoty v Praze. Zde rychle přivykl tvrdému drilu a disciplíně vojenského režimu, který mu brzy imponoval. Oblíbil si zvláště šerm, historii a společenské vědy, velmi dobrých výsledků dosahoval i v taktice. Byl hodnocen jako nejlepší z celého ročníku. Jako takový získal tehdy kromě jiných poct i privilegium hlásit nástup kadetky rakouskému císaři Františku Josefovi I. při jeho návštěvě školy. Potom s ním císař také hovořil. Ukončil kadetku 18. 8. 1895 jako premiant, a nastoupil jako kadet na prestižní místo důstojnického zástupce u Trainregiment Nr. 2 v Budapešti.

Pro své výborné výsledky ze školy byl mimořádně povýšen na poručíka již 1. 11. 1895 (kdy získal mimořádný důstojnický patent) a převelen k Trainbatalion Nr. 14 v Innsbrucku. Tehdy se však opět projevila Šnejdárkova neklidná povaha („*Jsem rváč. Jsem voják. Rváč a voják patří na frontu. Když fronta nejde za mnou, musím za ní.*“), kdy vojenský mírový život mu nestačil, a během své dovolené v létě 1896 tajně přeplavil na Balkán, kde se v řadách turecké armády účastnil obranných bojů Prevezzy proti Řekům. Po návratu byl za tuto službu v cizí armádě potrestán. Následně již v říjnu 1896 podal žádost o penzionování, kterému ministerstvo války ochotně vyhovělo, vzhledem ke zmíněnému „tureckému dobrodružství“.

Protože byl finančně zabezpečen z dědictví po matce, rozhodl se vydat do světa za dobrodružstvím. Během dvou let procestoval severní Afriku, přístavy v Rudém moři a pobřeží Senegalů a Guineje. V Africe se mu zalíbilo a rozhodl se zůstat a dobrovolně vstoupit do francouzské Cizinecké legie. Neměl chuť žádat rakouské vyslanectví o potvrzení svého důstojnického patentu, čímž by mohl být do Cizinecké legie možná přijat i jako důstojník. Nechtěl však čekat a nechtěl znovu rakousko-uherské úřady o něco žádat a podstupovat celou

s tím spojenou administrativu. Zároveň už mu docházely citelně finance. Vstoupil místo toho ihned 24. 1. 1899 na belgických hranicích v Longueville do legie v základní hodnosti vojína (Soldat 2e classe). Byl zařazen do služby v proslulé pevnosti Saint-Jean v Marseille, poté ke službě v africkém Oranu, v pevnosti Sainte-Therése. V červnu ukončil základní výcvik a byl zařazen k jednotce. Pro své jezdecké schopnosti (ještě z rakouské kadetky) byl zařazen do jednotky jízdních střelců (2e Compagnie de Tirailleurs cheval Légion étrangère). V květnu 1900 se poprvé účastnil v řadách legie bojů na Sahaře, kde byl i poprvé raněn již po devíti dnech. Celkem byl během služby v legii (kde prodělal 17 válečných tažení) více jak třicetkrát raněn. V únoru 1902 byl povýšen na svobodníka (Soldat 1ère classe) poté, co byl jedním z 90 legionářů z původních 300, kteří přežili jednu výpravu. V srpnu byl vyznamenán koloniální medailí se štítkem Sahara a v září povýšen na desátníka (Caporal). V březnu 1903 potom na četaře (Sergent), což již v prostředí legie znamenalo zajímavou kariéru, protože v Cizinecké legii byl vždy poddůstojnický sbor velmi vysoce hodnocen jako její hybný základ. V roce 1904 mu skončil jeho původní pětiletý závazek. Rozhodl se však zůstat v legii, od jízdních střelců přešel v dubnu 1905 ke 4. rotě 2e Régiment Légion étrangère, kdy zároveň byl povýšen do hodnosti Sergent-chef. V roce 1905 získal také za svou službu v legii francouzské občanství. Nadřízenými byl pro své schopnosti hodnocen velmi vysoko. Koncem října téhož roku byl povýšen do hodnosti nadrotmistra (Adjutant). Jako vysoko ceněný byl odeslán v dubnu 1906 do zkráceného ročního důstojnického kurzu v Saint-Maixent.

Kurz absolvoval v dubnu 1907 jako třetí nejlepší z více jak sta studujících a byl povýšen do hodnosti poručíka francouzské armády (Sous-Lieutenant). Podruhé v životě byl tak povýšen na poručíka. Tím byl vyňat ze stavu Cizinecké legie a využil možnosti výběru místa pokračování služby tím, že si vybral koloniální pluk alžírských střelců (1er Regiment de Tirailleurs algériens) v Ghardaji. Odešel tedy sloužit do Alžíru, kde se účastnil bojů proti vzbouřeným tamním kmenům a budování opěrných obranných bodů v horách. V dubnu 1909 byl povýšen za zásluhy na nadporučíka. Trpěl tehdy zdravotními problémy z obtížné služby v pouštních podmínkách a byl proto v červenci 1909 odeslán na zdravotní dovolenou na zotavenou. Tu trávil v Tunisu a trvala nakonec dva roky.

V červnu 1911 se mohl po uschopnění vrátit do služby. Byl zařazen na čas ke 145. pěšímu pluku fr. armády (145e Régiment d'Infanterie). V tomto služebním zařazení také absolvoval kulometný kurz ve Verdunu. Chtěl se však vrátit do Afriky, proto již v září 1911 byl převelen ke 4. pluku alžírských střelců (4e Régiment de Tirailleurs algériens) v Tunisu. Dne 4. 6. 1912 se zde oženil s Catherine Constantien, dcerou francouzského usedlíka. Brzy po sňatku však se musel účastnit vojenské expedice do západního Maroka, kde působil ve velitelských funkcích. Po splnění mise sloužil od ledna 1913 v opět Maroku. Byl vyznamenán koloniální medailí se štítkem Maroc. V polovině dubna 1913 byl převelen ke 4. pluku domorodých střelců (4e régiment de Tirailleurs indigènes), jako velitel strážního oddílu. Sloužil v Kairuanu (Tunis), kde prošel dále funkcemi praporečnicka a mobilizačního důstojníka. V červenci 1913 byl vyznamenán ještě pamětní marockou medailí (La Médaille du Maroc) a od tuniského beje i tuniským řádem Nišan el Iftikchar 4. stupně.

V létě 1914 vypukla I. světová válka. Nadporučík Šnejdárek u náhradního praporu se věnoval vedení výcviku nováčků a vzhledem k délce služby a zraněním zde mohl válku v klidu přečkat. To by však nebyl on – okamžitě se dobrovolně přihlásil na francouzskou frontu. Jako zástupce velitele jedné z rot pochodového koloniálního pluku v rámci ceněné 1. Marocké divize (v rámci níž bojovala v pochodovém pluku Cizinecké legie i česká Rota Nazdar) se účastnil bojů na Marně a Aisně. Po smrti velitele roty převzal její velení 20. 9. 1914. Druhý den byl v boji raněn, přesto však zůstal v čele své jednotky a odrazil několik útoků nepřítele. Přímo v poli byl následně za statečnost povýšen dočasně na kapitána (Capitaine). Byl vyznamenán francouzským Válečným křížem (La Croix de la Guerre) a rytířským křížem Řádu čestné legie (L'Ordre de la Légion d'honneur). Po vyléčení ze zranění

se v únoru 1915 vrátil ke svému pluku již jako velitel 4. roty. Ta se měla spolu s dalšími jednotkami 1. Marocké divize účastnit i útoku u Arrasu v květnu 1915. Před bitvou mu byla ještě definitivně potvrzena jeho hodnost kapitána (do té doby měl jen propůjčenou). Před bitvou se 8.5.1915 večer setkal s českými dobrovolníky Roty Nazdar, s nimiž jeho jednotka sousedila.

Ve svých pamětech tuto událost popsal: „...*Poslední den před ztečí byli velitelé posláni do předních zákopů, aby se podívali na terén, kudy půjdou útokem. Na zpáteční cestě z předních zákopů jsem najednou zaslechl mluvit česky. Zastavuji se a vidím, že je to zákop, obsazený cizineckou legií, která tam byla v záloze. Později jsem se dověděl, že to byla rota „Nazdar“. Hoši tam seděli a bavili se. Stál jsem nepovšimnut – nepozorován ve tmě – u nich a poslouchal jsem mateřskou řeč, kterou jsem zde slyšel asi po druhé v šestnácti letech. Po prvé to bylo v Maroku, při historii s dvěma pěti franky, kterou jsem už vyprávěl. Poslouchám tedy a slyším hovor o vojně: že strava je dobrá, ale káva že nestojí za nic. Nevšimli si mne zvlášť, snad mě považovali za Araba nebo aspoň za Berbera. Měl jsem na sobě zlatem lemovanou uniformu kapitána afrických střelců, měl jsem plnovous, byl jsem hubený a v obličejí osmahlý. Že jsem neměl černé oči jako Arabové, to nevadilo, protože Berberští Afričtí mají oči modré a o pořádný nos, jaký mívají Berberští, se příroda u mne postarala. Těšilo mě, že moji krajané mají dobrou stravu, že však mají špatnou kávu, to se mi nelíbilo. Jako starý Afričan jsem totiž věděl, co dobrá káva znamená. Mé vlastní zákopy byly nablízku. Poslal jsem tudíž ke své rotě s nařízením, aby mi poslali ihned čtyři kotlíky kávy. Moji Arabové si totiž potrpěli na výbornou kávu. Raději nejedli, ale káva musila být dobrá. Kus chleba k tomu, cigareta, a Arab byl šťasten. Za malou chvíli mi moji Afričané přinesli žádané čtyři osmilitrové kotlíky kávy. Věděl jsem, že tato káva je ještě lepší, než obvykle, neboť jsem dal zavařit dvojitou porci. Předpokládal jsem totiž, že z mé roty padne při zítřejším útoku asi polovic, a že je spravedlivé, aby si ti, kteří zítra padnou, a nebudou již pít kávu, vypili svoji dobrou kávu už dnes. Pak jsem se obrátil k svým Čechoslovákům a řekl jim česky: „Tak, hoši, tady máte kafe. Doufám, že je lepší než to vaše.“ Později jsem si uvědomil, že jsem zde měl krásnou příležitost k nějaké vzletné řeči „o vzdálené vlasti, o boji za svobodu“. Ale příznám se zkroušeně, že mi v tu chvíli nic vzletného nenapadlo. Bylo mi divně kolem srdce, setkat se s krajany, v předvečer smrti pro mnohé z nich, daleko od vlasti. Teprve později jsem si uvědomil, jak se mi ten zákop zdál zákopem českým. Obličej a výraz očí připadaly mi tak známé. Děkovali mi udiveně. Ještě jednou jsem se na ně podíval a pak jsem odešel. Druhý den v tutéž hodinu polovice z nich ležela mrtva tam napřed. Padli při útoku na hrozné Ouvrages blancs nebo na výši 140. Ve svých zákopech jsem pak slyšel, jak ti dva střelci, kteří nesli kávu Čechoslovákům, vyprávěli svým kamarádům: že se kapitán shledal tam napřed s muži ze svého kmene, že je pohostil tou kávou a že s nimi mluvil jejich řečí...“*

Během bojů u Arrasu byl v polovině června 1915 raněn i Šnejdárek. Po několikaměsíčním léčení byl odeslán zpět do severní Afriky. Absolvoval v říjnu plynový kurz v Constantine v Alžírě, odkud odešel k náhradnímu praporu v Tunisu, kde se opět věnoval výcviku nováčků. Za statečnost v bojích u Arrasu byl vyznamenán opakovaně francouzským Válečným křížem. Opět žádal o možnost vrátit se do bojů na frontu. S jednou pochodovou rotou saharských domorodců – dobrovolníků se vrátil v srpnu 1917 zpět na frontu. Koncem října 1917 byl na Chemin-des-Dames opět v boji raněn a léčil se do konce listopadu.

Vzhledem ke své české národnosti jej ministerstvo války přeložilo ke zvláštnímu posláni - dne 17. 11. 1917 byl jmenován přiděleným důstojníkem u Československé národní rady v Paříži. Vrchním velitelem vznikající čs. zahraniční armády francouzským generálem Janinem byl velmi vysoce hodnocen pro své schopnosti a zápal k organizaci čs. armády. Vyznačoval se rázností, strohostí a velkými vojenskými zkušenostmi. O to větší bylo jeho nasazení pro československou věc, jíž se plně oddal, jako své původní vlasti. Přímou se podílel

i na odvodu čs. dobrovolníků v Paříži. Zároveň působil při prosazování potřeb a požadavků čs.zahranického odboje u představitelů francouzské armády. Za své zásluhy byl v říjnu 1918 vyznamenán Československým válečným křížem. V prosinci 1918 byl povýšen do hodnosti majora a dočasně pověřen velením 22. čs. stř. pluku, přičemž se mu podařilo mnoho průtahů urychlit díky jeho ráznosti a sebevědomí.

V mladém Československu byl v lednu 1919 jmenován do velitele Vojenského inspektorátu v Moravské Ostravě. Byla mu také propůjčena československá hodnost podplukovníka. Těšínsko, které jako oblast spadalo pod jeho působení, mělo být rozděleno v budoucnu mezi Polsko a Československo. V rozporu s prozatímní dohodou však Polsko počátkem ledna na Těšínsku zahájilo odvody do polské armády (potřebovalo nutně vojáky – bojovalo tou dobou se sovětskou armádou v Haliči) a volby do polského sejmu. Čs. vláda ostře protestovala, nicméně polská strana na snahy o politickou dohodu nereagovala. Čs. strana tedy přistoupila k vojenskému řešení situace. Byla narychlo sestavena vojenská skupina, jejíž velení a zabezpečení Těšínska byla svěřeno podplukovníku Šnejdárkovi. Přestože to bylo proti přání Francie vedl podplukovník Šnejdárk operace proti polské armádě v zájmu Republiky Československé se vši rozhodností - zůstal vždy Čechem. Ze strany Francie mu za to mohl hrozit vojenský soud (Polsko bylo rovněž spojencem Francie jako Československo a on byl tou dobou stále francouzský důstojník). Byl jediným francouzským důstojníkem ochotným riskovat celou svou kariéru ve francouzské armádě pro zájmy Československa. Jedině díky jeho rozhodnému postupu a velení se podařilo polskou armádu z Těšínska zcela vytlačit a svůj postup zastavil až na polském území před Skoczówem, na přímý rozkaz. Šnejdárkova hvězda dále stoupala vzhůru. Koncem února 1919 mu byla po dobu služby v čs. armádě propůjčena hodnost plukovníka a byl jmenován delegátem za Československo do Mezispojenecké komise pro Těšínsko.

Mezitím probíhaly srážky čs. armády na Slovensku s maďarskou armádou. Na jaře 1919 tyto boje přerostly do intenzity otevřené války. Čs. armáda vzdorovala tehdy velké maďarské přesile, která měla i citelnou převahu ve výzbroji. V kritické době, kdy v těžkých bojích s touto přesilou čs. jednotky byly nuceny ustupovat, byl odvolán také velitel II. pěší divize domácího vojska, která tou dobou sváděla ústupové boje u Zvolena. Do čela divize byl tak počátkem června jmenován plukovník Šnejdárk. Dle pamětníků se jeho nástup do funkce podobal uragánu. On sám později vzpomínal: „...*Sebral jsem narychlo všechno vojenské, co se kde dalo a ukázala v polích i lesích, údolích i horách, a dal jsem ihned rozkaz k útoku. Demoralizované šarže jsem degradoval. Říká se, že jsem do zbabělců střílel!*...“

Pozvedl ducha v celé divizi, a z ustupující vytvořil útočnou divizi, která před sebou tlačila maďarské jednotky překvapivými silnými a rozhodnými útoky. Dne 13. 6. 1919 osvobodil Bánskou Štiavnicu a pronásledoval Maďary až do oblasti Levic. Měl tak nemalý podíl na konečném československém vítězství v této válce s Maďarskem o Slovensko. Ještě v průběhu června byl vyznamenán opět francouzským Válečným křížem a v červenci potom opět Československým válečným křížem. V polovině července ještě znovu dalším francouzským Válečným křížem.

V polovině září byl ustanoven následně vojenským velitelem Prahy. Musel se vypořádat s uvolněnou kázní a poměry ve vojenských jednotkách pražské posádky, což byl docela oříšek, který jeho předchůdce ve funkci vyřešit nedokázal. Šnejdárk se úkolu úspěšně zhostil s originalitou a rázností sobě vlastní. Ke konci roku 1919 byl oficiálně zařazen jako člen francouzské vojenské mise v Československu.

V čs. armádě byl vojáky milován, některými nadřízenými či některými politiky občas kritizován za své neortodoxní způsoby velení. Koncem února 1920 byl vyznamenán důstojnickým křížem francouzského Řádu Čestné legie, koncem dubna potom velkodůstojnickým křížem britského Řádu sv. Michala a sv. Jiří (Order of Saint Michael and Saint George).

Tehdy oslavil i významnou rodinnou událost – v polovině července 1920 se mu narodil syn Josef Jiří.

Dne 19. 11. 1910 mu byla propůjčena čs. hodnost generála V. třídy (po dobu služby v čs. armádě) a koncem prosince byl jmenován do čela Pěší divize 9. v Trnavě. Vedl si ve funkci velmi dobře, jak v rámci velení, tak i reprezentace na veřejnosti. V polovině září 1922 byl vyznamenán komturským křížem italského Řádu italské koruny (Ordine della Corona d'Italia). V lednu 1923 byl převelen jako velitel divize k Pěší divizi 7. do Olomouce. V říjnu 1924 přišlo vyznamenání srbským Řádem sv. Sávy 2. stupně (Orděn Světog Save). Koncem roku 1924 potom byl převelen jako velitel divize k Pěší divizi 11. do Košic. V únoru 1925 byl povýšen do čs. hodnosti generála IV. třídy, propůjčené po dobu služby v čs. armádě a jmenován zemským velitelem v Košicích (kdy pod jeho velení spadalo východní Slovensko a Podkarpatská Rus). Krátce předtím obdržel ještě od Rumunska velkokříž Řádu rumunské hvězdy (Ordinul national Steaua Romaniei).

Během roku 1926 na základě impulzu z čs. strany začal Šnejdárek usilovat o získání čs. státního občanství, aby zůstal v Československu i po plánovaném odchodu fr. vojenské mise. V červnu 1926 získal znovu domovské právo v Jičíně. Na základě vlastní žádosti byl počátkem roku 1927 ve fr. armádě se ctí penzionován a vzdal se fr. státního občanství. Obdržel čs. státní občanství a oficiálně mu byla potvrzena jeho hodnost generála IV. třídy. Koncem roku 1927 mu byla po změně hodností změněna hodnost na divizního generála. Pro své sebevědomí a ráznost měl časté neshody s částí nadřízených.

V lednu 1930 byl Francií vyznamenán komturským křížem Řádu Čestné legie. Dne 13. 11. 1930 byl povýšen do nejvyšší hodnosti – armádního generála. Josef Šnejdárek, který v dětství utekl z domova, protože měl sen stát se pašou (vojenským velitelem), dosáhl v 55 letech nejvyšší dosažitelné armádní hodnosti.

Na samém konci roku 1932 byl jmenován do funkce zemského velitele v Bratislavě. Byl jedním z kandidátů do budoucna na funkci Náčelníka Generálního štábu (NGŠ), kdy měl obrovskou podporu jak v řadách čs. armády, tak i v řadách politických představitelů (zejména poslanců a senátorů ze Slovenska Podkarpatské Rusi), nemluvě o jeho vztazích s vrcholnými představiteli tehdejších hlavních spojenců Československa, zejména Francie. V roce 1934 se však dostal do sporu s tehdejším NGŠ gen. Krejčím, kterého Šnejdárek svým vystupováním a názory doslova dráždil. Zřejmě to byl gen. Krejčí, který zařídil zpracování návrhu na Šnejdárkovu penzionování k lednu 1935. Podcenil však Šnejdárkovu popularitu, protože tento návrh pronikl na veřejnost a rozpoutal doslova kampaň v tisku a parlamentě na obranu gen. Šnejdárka. Tuto velkou kauzu nakonec řešil přímo prezident Masaryk. Vyřešil situaci šalamounsky. Přinutil Ministerstvo národní obrany zrušit žádost na penzionování gen. Šnejdárka, ale gen. Šnejdárek se musel zavázat, že podá žádost o penzionování sám v červnu, kdy dosáhne potřebné doby služby pro zápočet let na nejvyšší možnou penzi, aby byl hmotně zabezpečen na stáří. K počátku července 1935 byl tedy arm. gen. Šnejdárek penzionován na vlastní žádost.

Žil nadále v Bratislavě, kdy svůj volný čas začal věnovat polovojenským organizacím – zejména v rámci Národních střeleckých gard.

V době Mnichovské krize byl v říjnu 1938 jmenován velitelem Národních střeleckých gard. Následky tzv. Mnichovské dohody a následný rozpad Československa vnímal velmi těžce. Velení armády nově vzniklé Slovenské republiky mu dalo nabídku reaktivace v rámci slovenské armády – byl stále vnímán jako významná osobnost, jako „zachránce Slovenska“. Odmítl a odešel v červnu 1939 s rodinou, prakticky finančně nezabezpečen do zahraničí – do Francie, kde pobýval ve Vernonu. Velmi obtížně musel absolvovat administrativní proces znovuzískání francouzského státního občanství pro sebe a svou rodinu, za svou službu v Cizinecké legii a fr. armádě. Francie mu vyhověla. Existenčně však byl na tom špatně.

Po vypuknutí II. sv. války, kdy se začal v Paříži opět organizovat čs. zahraniční odboje, kontaktoval gen. Šnejdárek jeho představitele s nabídkou svých služeb a kontaktů které ve Francii v armádě a mezi vysokými politickými představiteli měl pro podporu vzniku čs. zahraničního vojska. K 1. 3. 1940 byl tak dočasně zařazen do Čs. armády ve Francii, nicméně ve velení byla řada mladších generálů, kteří se obávali Šnejdárkovy popularity, sami se viděli v roli exilového NGŠ a arm. gen. Šnejdárek délkou své služby a hodností by měl do této funkce být ustanoven. Jeho kontakty se však hodily a proto byl zařazen do funkce jakéhosi styčného vysokého důstojníka pro styk s francouzským armádním velením. Zejména jeho osobní přátelství s fr. gen. Faucherem a dalšími velmi čs. zahraničnímu odboji pomohlo pro urychlení získání povolení k organizaci čs. vojska, jeho vyzbrojení zasazení do bojů, kdy do té doby naráželi představitelé čs. odboje na silnou stěnu byrokracie. Po porážce Francie opět zlomený Šnejdárek odešel s rodinou v listopadu 1940 do severní Afriky, kde strávil tolik let své služby. Žil s podlomeným zdravím a na venkově poblíž Casablancy. Zcela odevzdán osudu již jen pozoroval tehdejší dění v Evropě, alespoň zajištěn fr. vojenskou penzí. Dožil se konce II. sv. války a osvobození obou jeho vlastí – Československa i Francie. Po smrti své milované ženy již však neměl moc důvodů žít. Dne 13. 5. 1945 v nemocnici v Casablance armádní generál Šnejdárek zemřel po nezdařené operaci. Zemřela jedna z legend fr. Cizinecké legie, koloniálního vojska a čs. armády, z čs. strany prakticky zapomenut.

V září 1996 byly konečně ostatky generála Šnejdárka převezeny z Maroka domů, do České republiky, kde byly uloženy do rodinného hrobu v Napajedlech.

Hlavní použité prameny:

Archiv autora

<http://www.wittmannholding.sk>

TV seriál Neznámí hrdinové – Pan generál Josef Šnejdárek (2011)

Šnejdárek, Josef. *Co jsem prožil*. Praha : Melantrich, a. s., 1939. 201 s.

Fidler, Jiří. *Generálové legionáři*. Brno : Books, s. r. o. – edice Jota military., 1999. 376 s., ISBN 80-7242-043-7

Macdonald, Peter. *Cizinecká legie*. Praha : Naše vojsko, 1994. 193 s., ISBN 80-206-0456-1